

ปลูกผักช่วงโควิด-19 อย่างไร?

ให้ได้คุณภาพ ปลอดภัย และไม่หลงทาง (ตอน 3)

△ การปลูกผักกาดขาวพันธุ์เบาและผักกวางตุ้ง แบบหยอดหรือหว่านเมล็ดพันธุ์ และถอนแยก ให้มีระยะปลูกที่เหมาะสมและกำจัดวัชพืช หลังปลูก 15-20 วัน หรือมี 1-2 ใบ

การเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์

มีสิ่งเจือปนอื่นๆ น้อย

มีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูง

เมล็ดต่างสมบูรณ์

ตรงตามสายพันธุ์

ไม่มีโรคและแมลงศัตรูเข้าทำลาย

ผ่านการพักตัวของเมล็ดมาแล้ว

ซื้อจากร้านที่เชื่อถือได้

maletpan.com
f maletpan

△ การเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ

1. เมล็ดพันธุ์

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2-4) พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2564 ได้ประกาศคำอธิบายของความหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เมล็ด คือ ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชที่ใช้เพาะปลูกหรือใช้ทำพันธุ์ เช่น ต้น ตอ หน่อ เหง้า กิ่ง แขนง ตา ราก หัว ดอก หรือผล

เมล็ดพันธุ์ควบคุม หมายความว่า เมล็ดพันธุ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นเมล็ดพันธุ์ควบคุมเป็นพันธุ์พืช

ที่ผู้ประกอบการเพื่อการค้าจะต้องมีใบอนุญาตของแต่ละประเภทของกิจกรรม เช่น ต้องมีใบอนุญาตนำเข้า ใบอนุญาตรวบรวมเมล็ดพันธุ์ควบคุมเพื่อการค้าหรือใบอนุญาตขาย นอกเหนือจากนี้ ยังมีการออกประกาศกระทรวงฯ กำหนดมาตรฐานคุณภาพด้านอัตราความงอก ความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ควบคุม และต้องมีฉลากเป็นภาษาไทยด้วย เป็นต้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศเมล็ดพันธุ์ควบคุมแล้วทั้งสิ้น 34 ชนิด

เมล็ดพันธุ์ (seed) คือ ต้นอ่อนที่เป็นผลมาจากการปฏิสนธิ (fertilization) ระหว่างหน่วยสืบพันธุ์ของเพศผู้และเพศเมียสามารถถ่ายทอดได้ทางพันธุกรรมจากชั่วหนึ่งไปยังอีกชั่วหนึ่ง

คุณสมบัติที่ดีของเมล็ดพันธุ์

เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพสูง หมายถึง เมล็ดพันธุ์ที่มีความสามารถในการตั้งตัวเป็นต้นกล้าที่แข็งแรง มีความสม่ำเสมอและเจริญเติบโตไปเป็นต้นพืชที่ให้ผลผลิตได้ดี คุณสมบัติที่ดีของเมล็ดพันธุ์มีดังนี้

- 1) ลักษณะตรงตามพันธุ์ มีพันธุกรรมดี
- 2) มีความบริสุทธิ์สูง ไม่มีสิ่งเจือปนหรือมีไม่เกินมาตรฐานที่กำหนด

- 3) มีความงอกดี และความแข็งแรงสูง
- 4) มีความชื้นต่ำ
- 5) ปราศจากวัชพืช โรค และแมลง

2. ประเภทของเมล็ดพันธุ์ผัก

เมล็ดพันธุ์ผักเป็นปัจจัยที่เริ่มต้นของการผลิตที่สำคัญที่สุด การเลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง และเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม สามารถทำให้การปลูกและดูแลรักษาได้ผลตอบแทนสูง ประเภทของเมล็ดพันธุ์จำแนกโดยพันธุกรรมและวิธีการผลิต ดังนี้

2.1 พันธุ์ผสมเปิด หรือพันธุ์ผสมปล่อย (open pollinated variety)

คือ พันธุ์ที่มีลักษณะพันธุกรรมเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน อาจเป็นพันธุ์พื้นเมืองที่นิยมปลูกทั่วไป หรือได้รับการคัดเลือกพันธุ์โดยเลือกต้นที่ดี จากนั้นนำเมล็ดพันธุ์มาขยายพันธุ์โดยให้อากาศผสมเกสรอย่างอิสระ

หรือผสมข้ามแบบสุ่มโดยมีการควบคุมการถ่ายละอองเรณูไม่ให้เกิดผสมข้ามกับพันธุ์อื่นๆ จากนั้นเก็บเมล็ดพันธุ์จำหน่ายต่อไป

2.2 พันธุ์ลูกผสม (hybrid variety)

คือ พันธุ์ลูกชั่วแรกซึ่งได้จากการผสมข้ามระหว่างพันธุ์ที่มีพื้นฐานพันธุกรรมแตกต่างกัน เช่น ผลผลิตสูง ต้านทานต่อโรคและแมลง คุณภาพสูง

เมล็ดพันธุ์พันธุ์ผสมเปิดมีราคาสูงกว่าพันธุ์ลูกผสม เนื่องจากพันธุ์ลูกผสมมีความสม่ำเสมอทางพันธุกรรมและลักษณะที่แสดงออกมากกว่าพันธุ์ผสมเปิด เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพสูง เช่น อัตราความงอก อายุการเก็บเกี่ยว และคุณภาพของผลผลิตสูง และสม่ำเสมอ แต่พันธุ์ผสมเปิดมีความทนต่อสภาพแวดล้อมและศัตรูพืชได้ดีกว่าพันธุ์ลูกผสม เมล็ดพันธุ์ผักหลายชนิดที่ยังนิยม

ใช้เมล็ดพันธุ์ผสมเปิด เช่น ผักกาดกะหล่ำ ผักกาดหัวทุกชนิด ผักกาดหอม ผักบุ้งจีน

3. น้ำหนักเมล็ดพันธุ์ต่อพื้นที่ปลูก

เมล็ดพันธุ์ผักในประเทศไทยนิยมใช้หน่วยน้ำหนักในการจำหน่าย เช่น กรัม กิโลกรัม หรือปอนด์ น้ำหนักของการบรรจุมีตั้งแต่ 1 กรัม ถึง 1 กิโลกรัม ภาชนะที่ใช้บรรจุมีหลายรูปแบบ เช่น ซองกระดาษ ซอง หรือกระป๋องอะลูมิเนียม ผักแต่ละชนิดมีขนาดเมล็ดพันธุ์แตกต่างกัน ผักกาดกะหล่ำ มะเขือ และหอม มีเมล็ดพันธุ์ขนาดเล็ก ส่วนผักกาดแดงและถั่วมีเมล็ดพันธุ์ขนาดใหญ่ จำนวนและน้ำหนักของเมล็ดพันธุ์ต่อพื้นที่ปลูก 1 ไร่ (1,600 ตารางเมตร) การปลูกแบบหว่านหรือหยอดเมล็ดพันธุ์โดยตรงจะใช้เมล็ดพันธุ์มากกว่าการเพาะกล้าแล้วย้ายปลูก 5-10 เท่า (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนเมล็ดพันธุ์ต่อน้ำหนัก 1 กรัม น้ำหนักเมล็ดพันธุ์ต่อพื้นที่ 1 ไร่ (1,600 ตร.ม.) ระยะปลูกและจำนวนต้นต่อไร่

ชนิดพืช	จำนวนเมล็ดพันธุ์ต่อ 1 กรัม	น้ำหนักเมล็ดพันธุ์ต่อพื้นที่ 1 ไร่ (กรัม)		ระยะปลูก (เมตร)		จำนวนต้นต่อไร่ (ต้น)
		หว่าน/หยอดหลุม	ย้ายปลูก	ระหว่างต้น	ระหว่างแถว	
1. ผักกาดกะหล่ำ						
กะหล่ำดอก	350	-	50-80	0.4-0.5	0.5-0.7	7,000
กะหล่ำปลี	220-230	-	50-80	0.4-0.5	0.5-0.7	7,000
กวางตุ้ง/กวางตุ้งดอก	400-580	500-1,000	-	0.2-0.3	0.2-0.3	30,000
กวางตุ้ง/ฮ่องเต้	570-580	500-1,000	-	0.2-0.3	0.2-0.3	30,000
เขียวยปลี	800	1,000-2,000	50-80	0.3-0.5	0.3-0.5	15,000
คะน้า	200-230	1,000-1,500	50-80	0.2-0.3	0.2-0.3	30,000
บรอกโคลี	320	-	50-80	0.4-0.5	0.5-0.7	7,000
ผักกาดขาวปลี	350-500	200-250	50-100	0.4-0.5	0.5-0.7	7,000
ผักกาดขาวปลี/ซุนฉ่าย	600-800	200-300	50-100	0.4-0.5	0.5-0.7	7,000
ผักกาดหัว	70-90	1,500-2,000	-	0.2-0.3	0.2-0.3	30,000
2. ผักกาดแดง						
แดงกวาง/แดงร้าน	35-45	400-500	90-100	0.3-0.4	1.0-1.5	6,000
แดงเทศ/เมล็ดเล็ก	35-40	50-60	90-100	0.3	1.5	5,000
แดงเทศ/เมล็ดใหญ่	23-27	50-60	140-150	0.3	1.5	5,000
แดงโม/เมล็ดเล็ก	18	50-60	25-30	0.6	2.0-3.0	1,500
แดงโม/เมล็ดใหญ่	9	110-120	50-60	0.6	2.0-3.0	1,500
บวบเหลี่ยม	6-8	250-300	200	0.7-1.0	3.0-4.0	800

ชนิดพืช	จำนวนเมล็ดพันธุ์ต่อ 1 กรัม	น้ำหนักเมล็ดพันธุ์ต่อพื้นที่ 1 ไร่ (กรัม)		ระยะปลูก (เมตร)		จำนวนต้นต่อไร่ (ต้น)
		หว่าน/หยอดหลุม	ย้ายปลูก	ระหว่างต้น	ระหว่างแถว	
ผักทอง	3-8	300-450	120-130	0.7-1.0	3.0-4.0	800
มะระ	5	200-300	140-150	0.7-1.0	3.5-4.0	800
3. ผักวงศ์ถั่ว						
ถั่วแขก	4	2,000	-	0.2	0.7-1.0	12,000
ถั่วฝักยาว	6-8	500-1,200	-	0.4	0.7	6,000
ถั่วลันเตา	6-8	500-1,200	-	0.2	0.7	12,000
4. ผักวงศ์มะเขือ						
พริกชี้หนู	220-230	200-300	30-50	0.4-0.6	0.6-1.0	6,000
พริกใหญ่	180-200	200-300	30-35	0.5	0.7-0.9	5,000
มะเขือเปราะ	250-300	-	45-50	0.5	0.7-0.9	5,000
มะเขือยาว	230-240	-	45-50	0.5	0.7-0.9	5,000
มะเขือเทศ/สีดา	260-350	150-200	30-50	0.5	0.7-1.0	5,000
5. ผักวงศ์หอม						
หอมหัวใหญ่	280	-	400-500	0.1-0.2	0.1-0.2	35,000
หอมแบ่ง	280	-	500-600	0.1-0.2	0.2-0.4	35,000
6. อื่น ๆ						
กระเจี๊ยบ	20	1,000-1,200	-	0.3	0.5-0.7	8,000
ข้าวโพดหวาน	6	1,500	-	0.2-0.3	0.7	8,000
แครอท	800	1,500	-	0.1-0.2	0.2-0.3	35,000
ขึ้นฉ่าย	2,000-2,500	500-2,000	-	0.3-0.4	0.5-0.6	10,000
ผักกาดหอม	1,000-1,100	300-500	50-80	0.1-0.2	0.2-0.3	35,000
ผักชี	130-140	5,000-6,000	-	0.1-0.2	0.2-0.3	35,000
ผักบุ้งจีน	20-25	12,000-15,000	-	0.1-0.2	0.2-0.3	35,000

△ การเพาะเมล็ดพันธุ์และย้ายปลูกเมื่อต้นกล้ามีอายุ 20 วัน หรือ 3-5 ใบ ของผักกาดเขียวปลี

4. การเจริญเติบโตของผัก

ส่วนของผักที่ใช้บริโภค เช่น ลำต้น ใบ ดอก ผล เมล็ด มีอายุการเจริญเติบโตแตกต่างกัน อายุเก็บเกี่ยว คือ ระยะเวลาจากวันปลูกถึงวันเก็บเกี่ยวครั้งแรก ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว คือ ระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวครั้งแรกถึงครั้งสุดท้าย ทำให้สามารถวางแผนการใช้พื้นที่การเก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิตได้เหมาะสม อายุการเจริญเติบโตของผักแต่ละประเภทจำแนกได้ ดังนี้

4.1 ผักวงศ์กะหล่ำ

ผักวงศ์กะหล่ำ เช่น กวางตุ้ง คะน้า ผักกาดขาวปลีพันธุ์เบา ผักกาดหัว นิยมปลูกโดยการหว่านหรือหยอดเมล็ดพันธุ์โดยตรง การถอนแยกให้มีระยะปลูกที่เหมาะสมและกำจัดวัชพืช หลังปลูก 15-20 วัน หรือมี 1-2 ใบ อายุเก็บเกี่ยว 35-60 วัน หลังปลูก ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว 10-20 วัน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 40-60 วัน

ส่วนผักวงศ์กะหล่ำประเภทอื่น ๆ ทำการเพาะกล้า พื้นที่แปลงเพาะกล้า 10-15 ตารางเมตร สามารถผลิตต้นกล้าเพื่อย้ายปลูกลงสำหรับพื้นที่ 1 ไร่ แปลงเพาะกล้าใส่ปุ๋ยหมัก 20-30 กิโลกรัมต่อ 10 ตารางเมตร คลุกให้เข้ากับดินแล้วหว่านเมล็ดพันธุ์จากนั้นคลุมแปลงด้วยฟางข้าวเพื่อรักษาความชื้นไว้ได้นานมากขึ้น เมื่ออายุต้นกล้า 20-25 วัน หรือมี 3-5 ใบ หรือเพาะกล้าในถาดเพาะโดยผสมวัสดุเพาะ ดิน : ปุ๋ยหมัก : ขุยมะพร้าว อัตราส่วน 1 : 1 : 1 โดยปริมาตร หรือวัสดุเพาะสำเร็จรูป ถาดเพาะจะมีอย่างน้อย 100 หลุม ระยะเวลาเติบโตของต้นกล้าเท่ากับการทำในแปลงเพาะกล้า เก็บเกี่ยวผลผลิตหลังย้ายปลูก 40-70 วัน ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว 10-20 วัน ระยะเวลาดำเนินการ 60-90 วัน

พืชวงศ์กะหล่ำเจริญเติบโตได้ผลผลิตสูงในฤดูหนาว การปลูกในฤดูหนาวให้ใช้พันธุ์หนัก ส่วนการปลูกในฤดูร้อนและฝนให้ใช้พันธุ์เบา ซึ่งมีอายุเก็บเกี่ยวสั้นกว่าพันธุ์หนัก

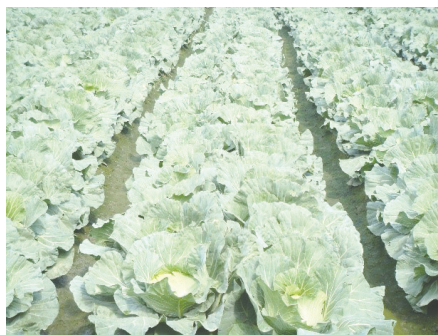
4.2 ผักวงศ์แตง

การปลูกผักวงศ์แตงมี 2 วิธี ดังนี้

4.2.1 ปลูกโดยหยอดเมล็ดโดยตรง ได้แก่

1) แตงกวา แตงร้าน บวบ และมะระ

การปลูกโดยหยอดเมล็ดจะเริ่มทยอยมีดอกเพศเมียจะพัฒนาเป็นผลต่อไป หลังปลูก 20-30 วัน หลังจากดอกเพศเมียบาน 5-10 วัน เริ่มทยอยเก็บเกี่ยวผลอ่อนเมื่ออายุเก็บเกี่ยวหลังปลูก 30-40 วัน และเก็บเกี่ยวทุกวัน การเก็บเกี่ยวในช่วงเช้าจะให้น้ำหนักผลสูงสุด ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว 30-40 วัน ระยะเวลาปฏิบัติงาน 60-80 วัน ส่วนบวบและมะระ เมื่ออายุพืชหลังปลูก 40 วัน จะเริ่มทยอยมีดอกบาน หลังจากดอกเพศเมียบาน 15-20 วัน สามารถเริ่มทยอยเก็บเกี่ยว อายุเก็บเกี่ยวนาน 55-60 วัน ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว 40-50 วัน สามารถเก็บเกี่ยวได้ทุกวัน การเก็บเกี่ยวในช่วงเช้าจะให้น้ำหนักผลสูงสุดเช่นเดียวกับแตงกวา ระยะเวลาปลูกถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต 80-100 วัน

▲ แปลงผลิตกะหล่ำปลีและผักกาดเขียวปลีโดยการเพาะเมล็ดพันธุ์และย้ายปลูก

▲ การเพาะเมล็ดพันธุ์และย้ายปลูกเมื่อต้นกล้ามีอายุ 8-10 วัน หรือ 1-2 ใบ ของมะระและฟักทอง

▲ แปลงผลิตแตงกวาและมะระโดยการเพาะเมล็ดพันธุ์และย้ายปลูก

2) แตงโมและฟักทอง

เนื่องจากผลแตงโมและฟักทองจะเก็บเกี่ยวเมื่อผลแก่ ระยะเวลาการปลูกลานกว่าผักวงศ์แตงอื่น ๆ ดอกเริ่มทยอยบานหลังปลูก 40-50 วัน และเก็บเกี่ยวผลแก่หลังจากดอกเพศเมียบาน 40-60 วัน สามารถเก็บเกี่ยวได้ 3-5 ครั้ง ในทุกระยะห่างกัน 3-5 วัน รวมระยะเวลาปลูกถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต 90-120 วัน

4.2.2 ปลูกโดยการเพาะกล้าแล้วย้ายปลูก

อายุกล้าของผักวงศ์แตงประมาณ 7-12 วัน ส่วนอายุการเจริญเติบโตในระยะเวลาต่าง ๆ ใกล้เคียงกับการปลูกโดยเมล็ดพันธุ์โดยตรง

4.3 ผักวงศ์ถั่ว

ผักวงศ์ถั่วปลูกโดยการหยอดเมล็ด 3-5 เมล็ดต่อหลุม จะเริ่มทยอยมีดอกบานหลังปลูกลานาน 30-40 วัน หลังจากดอกบานนาน 10-15 วัน สามารถเริ่มทยอยเก็บเกี่ยวเก็บผัก การเก็บเกี่ยวทุก 1-2 วัน อายุเก็บเกี่ยว 40-60 วัน หลังปลูก ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวนาน 30-50 วัน ระยะเวลาปลูก 75-100 วัน ผักวงศ์ถั่วส่วนใหญ่จะชะงักการเจริญเติบโตในฤดูหนาว ยกเว้นถั่วแขกและถั่วลิ้นเต่า

4.4 ผักวงศ์พริกและมะเขือ

ผักวงศ์มะเขือนิยมเพาะกล้าแล้วย้ายปลูก อายุกล้า 25-40 วัน หรือเมื่อต้นพืชมีใบ 3-5 ใบ มะเขือเทศมีอายุสั้น

△ แปลงผลิตถั่วฝักยาวโดยการหยอดเมล็ดพันธุ์โดยตรง

△ การเพาะเมล็ดพันธุ์ในกระบะ อายุต้นกล้า 10 และ 40 วัน ย้ายปลูกครั้งที่ 1 และลงแปลงปลูก

△ การปลูกหอมแบ่งโดยหว่านพันธุ์ (ส่วนของกลีบใบ)

△ การปลูกขึ้นฉ่ายโดยการหว่านเมล็ด

กว่าพริกและมะเขือ หลังย้ายปลูกลาน 30-40 วัน จะเริ่มทยอยมีดอกบาน และหลังจากดอกบานนาน 30-40 วัน เริ่มทยอยเก็บเกี่ยวผลแรก ๆ ผักวงศ์นี้เริ่มอายุเก็บเกี่ยวนาน 75-90 วัน หลังย้ายปลูกลานช่วงเวลาเก็บเกี่ยวสำหรับมะเขือเทศนาน 30-40 วัน ส่วนพริกและมะเขือมีช่วงเวลาเก็บเกี่ยวนานกว่า 3-6 เดือน

4.5 ผักวงศ์หอม

หอมหัวใหญ่ปลูกโดยการเพาะกล้า เมื่อต้นกล้ามีอายุ 20-30 วันหลังเพาะเมล็ด จึงย้ายปลูกลาน อายุเก็บเกี่ยวหลังจากย้ายปลูกลาน 90-120 วัน จึงเริ่มเก็บเกี่ยวได้ รวมระยะเวลาปลูก 110-150 วัน ส่วนผักวงศ์หอมประเภทอื่น ๆ ปลูกโดยใช้หว่านพันธุ์ (ส่วนของใบ) หอมแบ่งและหอมแดงมีอายุเก็บเกี่ยวนาน 75-150 วันหลังปลูกลาน

4.6 ผักวงศ์อื่น ๆ

ผักวงศ์อื่น ๆ นิยมปลูกโดยการหว่านหรือหยอดเมล็ด ยกเว้นผักกาดหอมห่อ (ผักสลัดแก้ว) ที่ต้องมีการเพาะกล้า อายุกล้า 25 วัน หลังย้ายปลูกลาน 50-60 วัน จึงเก็บเกี่ยวได้ สำหรับการปลูกลานโดยการหยอดเมล็ด หลังปลูกลาน 15-30 วัน ให้เริ่มกำจัดวัชพืชและถอนแยกเพื่อให้มีระยะปลูกที่เหมาะสม แครีรอตมีอายุเก็บเกี่ยว 90-120 วันหลังปลูกลาน ขึ้นฉ่ายผักชี ผักกาดหอมใบ มีอายุเก็บเกี่ยว 40-50 วัน ส่วนผักบุงจีนมีอายุเก็บเกี่ยว 25-30 วัน

“ เรื่องราวของหลักการปลูกผักให้ได้ปริมาณและคุณภาพ ยังมีให้ติดตามต่อกันอีก ในฉบับหน้า ต้องไม่พลาดด้วยประการทั้งปวงค่ะ ”

K.

